

BAŞKAN'DAN MESAJ

Saygıdeğer okurlar,

Ocak-Şubat-Mart Haber Bülteni'nin üçüncü yıl sayısı ile yine karşınızdayız. Bülten'in bu sayısında, Etik Kurul'un mevzuatından örnekler ve yürüttüğü AB projeleri ve farkındalık eğitimleri hakkında bilgiler yer almaktadır.

Etik kültürün yerleşmesinde önemli rol oynayan projelerimiz arasında, akademisyenlerle yürütülen üç aylık "Etik Komisyonlarının İhtiyaç Analizi" çalışmasını, 2011'in Ocak ayında başarıyla tamamlamış bulunmaktayız. Proje verilerini ve proje kapsamında hazırlanan Kurul hakkında bilgilendirici görsel bir videoyu önümüzdeki ayda elektronik ortamda Web sitemizde yayımlayacağız.

Mayıs 2011'de Avrupa Konseyi ile birlikte yürütülecek olan iki yıllık "Kamuda Etik Kültürün Geliştirilmesi" Projesi, Kurul'un faaliyet alanını yerel yönetimlere, özel sektör ve ilgili sivil toplum kuruluşlarına da yaparak etik sorunların çözümünde etik farkındalığı artırmayı amaçlamaktadır. Proje kapsamında gerçekleştireceğimiz önemli faaliyetlerden biri, kamu ve özel sektör ile sivil toplum temsilcilerinin yer aldığı bir etik platformu oluşturmaktır. Platformun hedefi, en az altı ayda bir toplantılar yaparak, ülkemizdeki etik sorunları ve konuları tartışıp değerlendirilmesine olanak sağlamak ve toplantıdan çıkan ortak görüşleri kamuoyu ile paylaşmaktır.

Projeler içinde yer alan eğitim seminerleri de, etik ilkelere duyarlı bir kurum kültürü geliştirmeyi amaçlamaktadır. Bu çerçevede, üst yönetimin etik konusunda önderlik ve rehberlik yapmasını çok önemsiyoruz. Yöneticilerin, kurumlarında etik sorunlar üzerinde daha fazla yoğunlaşmalarını, etik eğitimi programları hazırlamalarını, proaktif davranmalarını ve önleyici tedbirlere ağırlık vermelerini beklemekteyiz.

Etikle ilgili konular, kamu görevlisi olarak bizim yalnızca bir görevimiz değil, vatandaş ve birey olarak aynı zamanda ideallerimizin ve değerlerimizin de bir parçasını oluşturmaktadır. Her şeyden önce, toplumda kamu kurumlarına güven unsurunun geliştirilmesinin yolu, bireysel ve kurumsal iç hesap verebilirliği güçlendirmekten geçer.

Etik kültürün geliştirilmesi alanında Kurul'umuzun son üç ayda yapmış olduğu faaliyetleri, kurumların ve kamuoyunun bilgi ve takdirlerine sunuyorum.

Prof. Dr. Bilal ERYILMAZ

DOKUZUNCU SAYIMIZDA:

Başkan'dan Mesaj	1
Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'ten Alıntılar	2
Yönetmelik'teki Etik Davranış İlkelerinden Bir Örnek	2
Bir Kurul Üyemizi Tanıtıyoruz	3
Etik İkilem Örneği	3
Etik Kurul'un Hazırladığı ve Yürüttüğü Projeler ile İlgili Gelişmeler	4-5
Kurul'un Gerçekleştirdiği Eğitimler ve Sunumlar	6
Yabancı Konuğumuz	7-8
Yabancı Ülkelerdeki Etik Kurullarından Bir Örnek	9-10

Daha iyi bir gelecek için: Etik Yönetim

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU
www.etikkurul.gov.tr
etikkurul@basbakanlik.gov.tr

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'ten Alıntılar

Bir önceki Haber Bültenimizde Yönetmelik'in "Başvuru ve Re'sen İnceleme Usul ve Esasları" başlıklı dördüncü bölümün 38. maddesine yer verilmişti. Bu sayımızda da, Yönetmeliğin "Kararlar Üzerine Yapılacak İşlem başlığı altında yer alan 39 ve 40. maddeleri özetleyeceğiz.

39. maddeye göre, etik ilkeye aykırı davranışın saptandığına ve saptanmadığına dair alınan kararlar, Kurul Başkanı ve Üyeleri tarafından imzalandıktan sonra kesinleşir, Başbakanlık makamına sunulur ve ilgililere de ayrıca iletilir. Kararlar kamuoyuna duyurulmaz ve alınan kararlara karşı idari yargı yolu açıktır. Usul ve esastan dolayı kabul edilmeyen başvurular da yalnızca başvuru sahibine duyurulur.

40. maddeye göre, iddia edilen etik ihlal hakkında Kurul'a başvurabilmek için olayın olduğu tarihi izleyen günden başlayarak en geç iki yıl içinde başvuru yapılır. Bu süreyi aşan başvurular Kurul tarafından incelemeye alınmaz.

YÖNETMELİK'TEKİ ETİK DAVRANIŞ İLKELERİNDEN BİR MADDE

Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri ile Başvuru Usul ve Esasları hakkında Yönetmelikte yer alan "Kamu malları ve kaynaklarının kullanımı" başlıklı 16. maddeye göre,

"Kamu görevlileri kamu bina ve taşıtları ile diğer kamu malları ve kaynaklarını kamusal amaç ve hizmet gerekleri dışında kullanamaz ve kullandıramazlar; bunları korur ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri alırlar."

KURUL ÜYEMİZ SELÇUK HONDU

Bu sayımızda Kurul üyelerimizden Emekli Danıştay Üyesi Sayın Selçuk Hondu'yu tanıtacağız.

1945 yılında Afyonkarahisar'da doğan Hondu, lisans eğitimini Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde, yüksek lisansını Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Kamu Yönetimi üzerine tamamlamasının ardından, 1966 ve 1982 yılları arasında Danış-

1982 yılında Diyarbakır Bölge İdare Mahkemesi Başkanlığı yapan Hondu, aynı yıl Konya Bölge İdare Mahkemesi Başkanı olmuştur.

1996'da Ankara 4. Vergi Mahkemesi Başkanı ve 1998'de Ankara 8. İdare Mahkemesi Başkanlık görevlerinden sonra, 1998'de Danıştay Üyeliğine seçilmiştir. 2008 yılında bu görevinden emekli olan Hondu, aynı yıl Kamu Görevlileri Etik Kurulu üyeliğine atanmış ve halen bu görevde bulunmaktadır.

Hondu'nun, idari yargı, idare hukuku ve idare mahkemeleri konusunda çeşitli makale ve tebliğ

BİR ETİK İKILEM ÖRNEĞİ

Takdir yetkisinin kişisel çıkar sağlamak amacıyla kullanılması

İl Sağlık Müdürünün yeğeni olan pratisyen hekim, tıpta uzmanlık sınavına hazırlanmakta, ancak hastaların yoğun olduğu bir sağlık ocağında görev yaptığı için sınava hazırlanacak zaman bulamamaktadır. Pratisyen hekim dayısına kendisini hasta yoğunluğunun olmadığı bir sağlık ocağına görevlendirmesi için ricada bulunmaktadır. Bu durumda İl Sağlık Müdürü nasıl hareket etmelidir?

Bir kamu görevlisinin yetkisini kendisinin ve yakınlarının çıkarları doğrultusunda kullanması etik davranış ilkelerine aykırıdır. Bu nedenle İl Sağlık Müdürünün yeğenin talebini yerine getirmesi etik olmaz.

KURUL'UN HAZIRLADIĞI VE YÜRÜTTÜĞÜ PROJELER İLE GELİŞMELER

1. Kamuda Etik Kültürün Geliştirilmesi Projesi (TYEC 2)

Avrupa Konseyi'nin teknik destek sağladığı “Yolsuzluğun Önlenmesi için Etik” Projesinin (TYEC 1) devamı niteliğinde olan “Kamuda Etik Kültürün Geliştirilmesi” Projesinin (TYEC 2) finansal antlaşması 2010 yılında imzalanmış olup, Projenin uygulanmasına önümüzdeki aylarda başlanacaktır. İki yıl sürecek olan Projenin bütçesi 1,5 milyon Avrodur.

2. Etik Komisyonların İhtiyaç Analizi Projesi (SEI Kapsamında)

AB Entegrasyon Sürecinin Desteklenmesi Finansman Projeleri (SEI) kapsamında Etik Kurul'un yürüttüğü “Etik Komisyonların İhtiyaç Analizi” konulu dört aylık Proje, Ocak ayında başarıyla bitmiştir. Projenin sonuçları, 12-13 Ocak 2011 tarihlerinde Rixos Grand Ankara Otel'de yapılan Çalıştaylar'da sunulup tartışılmıştır. Çalıştaylara, merkez teşkilatına bağlı bakanlıklar, üst kurullar, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve bağlı kuruluşların etik komisyon üyeleri ile Sayıştay, Başbakanlık Teftiş Kurulu, TÜSİAD, TEPAV ve etik konusunda araştırma yapan merkez ve sivil toplum örgütlerinin temsilcileri katılmıştır. Proje sonuçları İngilizce ve Türkçe olarak kitap ve CD halinde önümüzdeki aylarda yayımlanması beklenmektedir. Bu konudaki gelişmeleri Kurul'umuzun Web sayfasından takip edebilirsiniz.

KURUL'UN HAZIRLADIĞI VE YÜRÜTTÜĞÜ PROJELER İLE GELİŞMELER

3. Etik Kültürün Geliştirilmesinde Kamu, Özel Sektör ve Sivil Toplum İşbirliği Projesi (IPA Kapsamında)

Avrupa Birliği'nin potansiyel aday ülkelere sağladığı Katılım Öncesi Mali Yardım (IPA) kapsamında Kurul'umuzun "Etik Kültürün Geliştirilmesinde Kamu, Özel Sektör ve Sivil Toplum İşbirliği" adı altında sunduğu proje taslağı AB Komisyonu tarafından kabul edilmiştir. Proje fişinin Kurul'umuzun proje ekibi tarafından bu yıl içinde nihai hale getirilmesi ve uygulamasının da 2013 yılında başlaması öngörülmüştür. Üç yıl sürecek Projenin bütçesi 2,5 milyon Avrodur.

Sivil toplum, kamu ve özel sektör paydaşları ile birlikte Projenin taslak faaliyetlerini tartışmak ve belirlemek amacıyla Kurul'un proje ekibi tarafından istişare toplantıları yapılmıştır. Bu toplantılarda birçok katılımcı projenin ilgili faaliyetlerinde yer almak istediğini belirtmiş ve bu hususta projeye destek vereceklerini taahhüt etmişlerdir.

KURUL'UN GERÇEKLEŞTİRDİĞİ EĞİTİMLER VE SUNUMLAR

- Etik Kurul'da görevli Başbakanlık Uzman Yardımcısı Ömer KARACA:
  - ◆ 18 Ocak'ta, Çorum Belediyesi'ndeki 5 yönetici ve 65 personele
  - ◆ 2 Şubat'ta, Dış Ticaret Müsteşarlığı'nda görevli 53 Uzman Yardımcısına
  - ◆ 25 Şubat'ta, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu'nda görevli 28 Bilişim Uzman Yardımcısına
  - ◆ 2 Mart'ta Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nda görevli 145 Şube Müdürüne
  - ◆ 3 Mart'ta Hazine Müsteşarlığı'nda görevli 45 Uzman Yardımcısına
  - ◆ 8 Mart'ta Çevre ve Orman Bakanlığı'nda görevli 103 Şube Müdürü ve diğer personele
  - ◆ 16 Mart'ta Hazine Müsteşarlığı Darphane ve Damga Matbaası Genel Müdürlüğü'nde görevli 60 Daire Başkanı ve işçiye
  - ◆ 24 Mart'ta Ankara Valiliği personeline
  - ◆ 29 Mart'ta Çankaya Kaymakamlığı personeline etik eğitimi konusunda seminerler vermiştir.
- Keçiören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü, öğretmenlerin etik algısını geliştirmek amacıyla başlattığı bir çalışma çerçevesinde okul müdürleri, müdür yardımcıları ve rehber öğretmenlerinden oluşan 106 formatör belirlemiş ve bu formatörler aracılığıyla ilçedeki tüm öğretmenlere ve öğrenci velilerine etik eğitimin verilmesini planlamıştır. Etik Kurul'un bu çalışmayı desteklemesi amacıyla, Ömer KARACA, 31 Mart'ta Keçiören İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı okul müdürleri, ilçe öğretmenleri ve velilere etik konusunu anlatacak 106 formatörden oluşan toplam 140 kişilik gruba etik konulu seminer vermiştir.
- Etik Kurul'da görevli Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri Burcu KUMRULU ve Ömer KARACA:
  - ◆ 15 ve 16 Şubat tarihlerinde Bayındırlık ve İskân Bakanlığı'nda görevli 17 Müfettişe etik eğitimi yapabilmeleri amacıyla eğitim vermişlerdir.
  - ◆ 21 Mart'ta Çevre ve Orman Bakanlığı IPA Koordinasyon ve Uygulama Merkezi'ndeki personele etik eğitimi konusunda seminer vermişlerdir.
- Türkiye'nin AB'ye katılım müzakereleri kapsamında açılan "Yargı ve Temel Haklar" faslının uygulamalarını izlemek amacıyla Etik Kurul'a 17 Ocak tarihinde AB'den konuyla ilgili uzmanların katıldığı bir ziyaret gerçekleşmiştir. Ziyarette, Etik Kurul'da görevli Basın ve Halkla İlişkiler Müşaviri Dr. Seda KARTAL YAZGANARIKAN, Kurul'un yapısı ve işleyişi hakkında bilgilendirici bir sunum yapmıştır.
- Toplumsal Etik Derneği tarafından 17 Ocak 2011 tarihinde Ankara Ticaret Odası Meclis Salonu'nda düzenlenen 2010 Yılı Meslekte Etik Davranışları Teşvik Ödüllerinden "Çevreye Duyarlılık ödülü, Başbakanlık Etik Kurulu Başkan Vekili Erdoğan KESİM tarafından uzman biyolog, sinema sanatçısı, öğretim üyesi ve politikacı Ediz Hun'a verildi.

YABANCI KONUĞUMUZ

Etik liderlik ve iş etiği konularında uluslar arası ün yapmış ABD'li üst düzey emekli bürokrat, akademisyen, konuşmacı ve yazar Bob STONE, 20-27 Mart tarihleri arasında, ABD Büyükelçiliği'nin de katkılarıyla, Ankara, Eskişehir, İzmir ve İstanbul illerinde konuşma yapmak üzere Türkiye'ye davet edilmişti.

22 Mart'ta da Etik Kurul'un daveti üzerine DPT Binası Konferans Salonu'nda "Etik Liderliğin A-B-C'si" adlı bir sunum yapan STONE, kendi tecrübelerini de içeren hikâyeleriyle izleyicileri bilgilendirmiştir.

STONE, sunumunun başlığını taşıyan etik liderliğin A-B-C'sini" şöyle ifade etmiştir: A'yı İngilizce'de "Authenticity" yani "gerçeklik;" B'yi "Buoyancy" yani "pozitif, neşeli, güvenilir ve cesur olma;" C'yi "Conviction" yani "inanç ve iletişim" kavramları ile tanımlamıştır. STONE, kavramları şu şekilde anlatmıştır:

A--Gerçeklik (Authenticity), bir çalışanın işyerinde kendisi gibi olması ya da hakikate uygun olması demektir. Çalışanların yanlış yapmaktan korkmamalarını, hata yapmadan başarıya ulaşmaya çalışmasını söyleyen STONE; hata yapan her çalışanın etik değerlere zarar vermeyeceğini belirtmiştir. Hata yaparım korkusuyla iş alanında çekingen davranan yöneticinin veya çalışanın, işyerinde daha az inandırıcı olacağını ifade etmiştir. STONE, hata yapmaktan korkmayan bir çalışanın, iş arkadaşlarının veya astlarının desteğini alacağını, güvenlerini kazanacaklarını; riskten uzak duranın da fazla üretken olamayacağını belirtmiştir.

B—Cana yakın olma/Güvenilir olma/Pozitif olma (Buoyancy) kavramı, STONE'a göre aralarında en kapsamlı ve en önemli olanıdır.

STONE'a göre, cana yakın olan bir yönetici astlarına etik açıdan iyi bir örnek olur. Sabahlara "günaydın" ile başlayan yöneticinin astlarına daha samimi ve güvenilir geldiği gözlemlenmiştir. Çalışanlarına zaman ayırma ve sorunlarını dinleme gibi davranışlar da etik liderin vasıfları arasındadır.

YABANCI KONUĞUMUZ

İşyerinde güven veren çalışanların ve yöneticilerin de önemi büyüktür. Güven duygusu veren çalışanlar ve yöneticiler o işyeri için etik ve entelektüel değer demektir. Güvenilir çalışanlar o işyerinin veya kurumun itibarını artırırken, paydaşları ile olan ilişkilerini de güçlendirir ve sürekli kılar. STONE'a göre, olayların pozitif yönlerini ele alan ve çalışanlarına ilham veren yöneticiler de kurumlarının etik değerlerini yükseltirler.

C—İnanç (Conviction): Etik önderliğin son unsuru olan “inanç/iletişim unsurunda yönetici ve çalışanların kendilerini veya beklentilerini ifade ederken kısa, net ve öz olmaları gerektiğini belirtmiştir. Etik liderlik vasıflarından biri de yeri geldiğinde fanatik ya da mantık dışı görüşler sergilemek olduğunu söyleyen STONE, bunun çalışanları psikolojik olarak rahatlatacağını belirtmiştir. Beklentileri yüksek tutmak ve kapasitelerini aşan işleri üstlenme gayretinde olmak; yeri geldiğinde kontrolcü davranmak ve istenmeyen veya kabul edilemeyen davranışları dürüstçe yöneticiye ya da çalışma arkadaşına söylemek gibi unsurlar da etik önderliğin vasıflarındandır.

STONE'a göre, yönetici ve çalışanlar yaptıkları işin sorumluluğunu alırken, aynı zamanda hayatın her alanında etik değerlere de uymalıdır.

STONE, son olarak etik öncülüğün özünü şöyle ifade etmiştir:

“Size yapılmasını istemediğiniz bir şeyi başkasına yapmayın.”

Not:

- Bob STONE'un vermiş olduğu bu sunumun orijinaline Kurul'umuzun Web sitesinden ulaşabilirsiniz.
- STONE'un “The Ethics Challenge: Strengthening Your Integrity in a Greedy World” adlı en son kitabı etik liderlik ve etik davranma konularında önemli bir kaynak oluşturmaktadır.

YABANCI ÜLKELERDEKİ ETİK KURULLARINDAN BİR ÖRNEK

Bültenimizin bu sayısında Japonya'nın kamu etiği özetlenmiştir.

Japonya'da 4,4 milyon kadar kamu görevlisi bulunmaktadır. Bunların dörtte biri merkezi idarede, dörtte üçü ise mahalli idarelerde görev yapmaktadırlar. Öğretmenler de kamu görevlisi olarak sayılmakta ve kamu sektörünün beşte birini oluşturmaktadır.

1999 yılında “*Ulusal Kamu Hizmetleri Etik Kanunu’nu*” kabul eden Japonya hükümeti, etik ve dürüstlük ilkelerinin kamu sektörü çalışanları arasında yerleşmesini ve kamu hizmetini bu ilkeler doğrultusunda vermelerini amaçlamıştır.

Ulusal Kamu Hizmetleri Etik Kanunu’nun belirlediği beş etik şöyledir:

1. Kamu görevlileri, vatandaşlara hizmet verirken adaletsiz tavır sergilemezler, vatandaşlar arasında kayırmacılık yapmazlar; görevlerini yerine getirirken her zaman adil olurlar; herhangi bir gruba, zümreye veya kişiye hizmet vermek yerine tüm ülkeye hizmet etmek amacıyla o görevde bulduklarının bilincini taşırlar.
2. Kamu görevlileri, nüfuzlarını veya buldukları pozisyonu kullanarak kendilerine, yakınlarına ya da üyesi oldukları gruba menfaat sağlayamazlar.
3. Kamu görevlileri, görevlerini yerine getirirken kendilerine menfaat sağlaması olası kişilerden hediye almazlar ve buna benzer vatandaşın şüphe duyacağı veya güvenini sarsan eylemlerde bulunamazlar.
4. Kamu görevlileri, görevlerini yaparken kamunun menfaatini artıran eylemlerde bulunmalı ve bu amaç için azami çaba sarf etmelidirler.
5. Kamu görevlileri, işyeri mekânının veya çalışma saatlerinin dışında olsalar dahi, davranışlarının toplumun kamu sektörüne duyduğu güveni etkileyeceğini kabul eder ve buna göre davranırlar.

YABANCI ÜLKELERDEKİ ETİK KURULLARINDAN BİR ÖRNEK

Ulusal Kamu Hizmetleri Etik Kanun'u kapsamında Etik Kurul kurulmuştur. Kuruluş şekli, amacı ve yapısı ile Türkiye'nin Etik Kurulu'na benzeyen Japonya Etik Kurulu, Ulusal Personel İdaresi'nin bünyesinde kurulmuş bağımsız bir birimdir. Kurul, bir Başkan ve dört üyeden oluşur. Kurul Başkanı da dâhil üyelerin tamamı Bakanlar Kurulu tarafından atanırlar. Kurul'un görevlerini kamu görevlisi olarak istihdam edilmiş yaklaşık 15 personel destekler.

Kanun'a göre, her Bakanlığa ve bunlara bağlı birimlere bir "Etik Denetim Memuru" atanır. Bu memur Etik Kurul'un önerileri doğrultusunda hareket eder. Memurun temel görevi, bulunduğu birimdeki meslektaşlarını etik konular hakkında bilgilendirmek ve karşılaştıkları etik ikilemlerde tavsiye vermek ve yönlendirmektir.

Çalışanların menfaat çatışmasından doğan veya doğması muhtemel durumlara karşı alınan yasaklar, Kanun ve Yönetmelik'te belirtilmiştir. Yasakların kapsam alanını epey geniş tutan Yönetmelik'ten birkaç çarpıcı örnek şöyledir:

Çalışanlar;

(a) herhangi bir ilgili taraftan (uğurlama/veda hediyesi, kutlama hediyesi, ölmüş kişi için parasal teklif, cenaze için çelenk dâhil) para, mal ya da gayrimenkul hediyesi almamalıdır.

(b) İlgili tarafın ağırlama veya (lüks) yemek teklifini kabul etmemelidirler.

(c) İlgili taraf ile golf veya takım oyunlarına katılmamalıdır.

(d) İlgili taraf ile resmi davet hariç, akşam yemeği yeme durumunda "Etik Denetim Memurundan" izin almalıdırlar.

Kurul'un sorumluluklarını şöyle özetleyebiliriz:

- Kamu kurum ve kuruluşlarında etik eğitimi programı oluşturmak, eğitim programını planlamak ve koordinasyonunu sağlamak.
- Ulusal Kamu Hizmetleri Etik Kanunu'nu ihlal ettikleri iddia edilenler hakkında inceleme ve araştırma yapmak; gerekirse ihlal eden görevlilere disiplin cezası vermek veya etik ihlalde bulunan kişinin disiplin cezasını bağlı bulunduğu Bakanlığın bizzat uygulamasını istemek.
- Etik ihlalde bulunan kamu görevlisine verilen disiplin cezalarına standart getirmek ve gerekirse bunları revize etmektir.

Hazırlayan: Dr. Seda KARTAL YAZGANARIKAN, BHİM.

KAMU GÖREVLİLERİ ETİK KURULU

Bilgi almak veya görüşleriniz için Tel: 294 53 10